

Iryna Bezrukowa

Transformacja systemu bankowego na Ukrainie oraz możliwości wykorzystania doświadczeń polskich

---

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia 39,
187-196

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Studia doktoranckie
Wydział Ekonomiczny UMCS

IRYNA BEZRUKOWA

*Transformacja systemu bankowego na Ukrainie oraz możliwości
wykorzystania doświadczeń polskich*

Transformation of banking system in Ukraine and opportunities of use of the Polish experiences

System bankowy na Ukrainie jest tworzony od roku 1991, od momentu, w którym przestał istnieć ZSRR i Ukraina odzyskała niepodległość. Historia ukraińskiej bankowości jest stosunkowo krótka (narodowy system bankowy kształtuje się od zaledwie 14 lat), a jednocześnie jest bogata w bardzo intensywne procesy przekształceń wszystkich szczebli systemu bankowego: bankowości centralnej i komercyjnej, infrastruktury instytucjonalnej i prawnej.

Współczesny ukraiński system bankowy składa się z Narodowego Banku Ukrainy oraz banków komercyjnych i opiera się na dwu podstawowych aktach prawnych, którymi są: Ustawa Ukrainy „O Narodowym Banku Ukrainy” z 20 maja 1999 roku z późniejszymi zmianami oraz Ustawa Ukrainy „O bankach i działalności bankowej” z 7 grudnia 2000 roku ze zmianami, uzupełnionych o ustawy okołobankowe i szczegółowe przepisy wykonawcze.

Na kształtowanie się ukraińskiego systemu bankowego duży wpływ wywierały czynniki, które można określić jako sprzyjające: wprowadzenie systemu płatności elektronicznych w 1994 roku, przewyciężenie hiperinflacji (1996–1997), przeprowadzenie reformy pieniężnej i wprowadzenie w 1996 roku narodowej waluty – hrywny, a jednocześnie uwarunkowania negatywne, które nie tylko nie sprzyjały rozwojowi, ale wręcz go hamowały: kryzys w Rosji w 1998 roku, uchwalenie ustaw bankowych ze znacznym opóźnieniem, liczne usterki i niedociągnięcia w istniejącym ustawodawstwie bankowym. Tworzony w trudnych

warunkach okresu transformacji ukraiński system bankowy nabył wiele wad właściwych gospodarkom przejściowym i potrzebuje dalszych przekształceń i zmian.

Wśród wielu procesów zmieniających oblicze ukraińskiego systemu bankowego coraz większego znaczenia stopniowo nabierała ukraińska strategia integracji z Unią Europejską. Stała się ona kwestią szczególnie ważną w świetle ostatnich wydarzeń na ukraińskiej arenie politycznej.¹ Pierwszym krokiem w tym kierunku (jeszcze 10 lat temu) było zawarcie przez Ukrainę umowy „o partnerstwie i współpracy pomiędzy Ukrainą a Wspólnotami Europejskimi oraz ich członkami”² oraz przyjęcie szeregu innych aktów prawnych³, które określały strategię integracji Ukrainy z Unią Europejską. Jednakże przyjęcie wymienionych dokumentów nie zaowocowało znacznym postępem w kierunku integracji europejskiej. Główną przyczyną tego było zbyt powolne reformowanie ukraińskiej gospodarki i sfery społeczno-politycznej oraz dwukierunkowość ukraińskiej polityki zewnętrznej.⁴

Od początku 2005 roku zaistniała możliwość aktywizacji stosunków ukraińsko-unijnych. 13 stycznia 2005 roku uchwalona została Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie wyników wyborów na Ukrainie. Wobec zaistniałych zmian politycznych w kraju Parlament Europejski zaapelował do państw członkowskich, Rady i Komisji Europejskiej o zmianę postawy wobec Ukrainy: „do rozważenia, poza środkami przewidzianymi w świetle planu działań z zakresu wspólnej polityki sąsiedztwa, innych form stowarzyszenia z Ukrainą, przedstawiając temu państwu jasną perspektywę europejską i odpowiadając na aspiracje wykazane przez ogromną większość narodu ukraińskiego, prowadząc być może w efekcie do akcesji kraju do Unii Europejskiej”.⁵ W styczniu 2005 roku nowe władze polityczne zadeklarowały, iż priorytetem Ukrainy będzie otrzymanie statusu członka stowarzyszonego Unii Europejskiej, a w perspektywie pełne członkostwo w UE. Został on również określony jako cel strategiczny polityki nowego rządu ukraińskiego.⁶ Dla osiągnięcia tak postawionych celów Ukraina musi dokonać szeregu istotnych zmian, w tym dotyczących systemu bankowego.

---

¹ W listopadzie–grudniu 2004 roku na Ukrainie odbyły się wybory prezydenckie. Według wyników trzeciej rundy prezydentem został Wiktor Juszczenko.

² Partnership and co-operation agreement between the European Communities and their member states, and Ukraine z dnia 10.11.94 r. (umowa weszła w życie dopiero w marcu 1998 r.).

³ Ustawa Ukrainy „O koncepcji ogólnopaństwowego programu adaptacji ustawodawstwa Ukrainy do ustawodawstwa Unii Europejskiej” z dnia 21.11.2002 r., Dekret Prezydenta zatwierdzający Program integracji Ukrainy z Unią Europejską z dnia 14.09.2000 r., Dekret Prezydenta Ukrainy zatwierdzający Strategię integracji Ukrainy z Unią Europejską z dnia 11 czerwca 1998 roku.

⁴ Ukraina – Rosja oraz Ukraina – Unia Europejska.

⁵ www.europarl.ue.int

⁶ W tym celu utworzono rządowy Komitet ds. Integracji Europejskiej.

W związku z tym, do najważniejszych zadań, które stoją przed ukraińskim systemem bankowym w procesie jego transformacji i które muszą być rozwiązane na przestrzeni kilku najbliższych lat, należą:

1. Potrzeba wypracowania bardziej precyzyjnych i stabilnych regulacji prawnych, a także przybliżenie zasad funkcjonowania ukraińskiego systemu bankowego do standardów Unii Europejskiej. Analiza istniejącego ustawodawstwa bankowego pozwala na stwierdzenie, że zmiana unormowań prawnych jest niezbędna. Konieczne jest doskonalenie ukraińskiego systemu prawnego przez opracowanie nowych norm prawnych oraz wprowadzenie takich zmian do obowiązującego ustawodawstwa, które by dostosowywały ukraińskie regulacje bankowe do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej, zwłaszcza dyrektyw bankowych.⁷ Zmiany w systemie prawnym powinny być dostosowane do zadań reformującej się gospodarki narodowej, ale także winny uwzględniać doświadczenia międzynarodowe.

2. Uregulowanie statusu prawnego i wzmocnienie niezależności Narodowego Banku Ukrainy. Sprawne funkcjonowanie NBU (realizacja przez bank centralny głównego celu, jakim jest utrzymywanie stabilności pieniądza, a także innych zadań) nie jest możliwe bez zapewnienia mu odpowiedniego zakresu autonomii. Doświadczenia z ubiegłych lat wykazały, iż największą uwagę należałoby zwrócić na niezależność personalną osób zarządzających Narodowym Bankiem Ukrainy od zmian rządzących sił politycznych w kraju.

3. Stworzenie efektywnego systemu organizacji i zasad wykonywania nadzoru bankowego oraz uzyskanie jego zgodności z zasadami nadzoru Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego oraz szeregu innych dokumentów opublikowanych przez Komitet Bazylejski⁸ i zaleceniami dyrektyw Rady UE, przybliżenie do rozwiązań wspólnotowych w zakresie norm ostrożnościowych w działalności bankowej.

4. Zwiększenie przejrzystości ukraińskiego systemu bankowego oraz stymulowanie wzrostu zaufania do banków. Kryzys polityczny na Ukrainie w listopadzie-grudniu 2004 roku spowodował zjawisko powszechnego wycofywania depozytów bankowych. Powstało zagrożenie wystąpienia kryzysu bankowego w kraju. Reakcją Narodowego Banku Ukrainy było wydanie zakazu wypłacania depozytów bankowych przed upływem terminu ich zwrotu.⁹ Wydarzenia te po raz

---

⁷ Podstawowe znaczenie ma skonsolidowana dyrektywa bankowa 2000/12/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (OJ L 126, 26.05.2000), która stanowi trzon prawa bankowego Unii Europejskiej.

⁸ Podstawowe zasady efektywnego nadzoru bankowego, wydane we wrześniu 1997 r., Bazylejska Umowa Kapitałowa z czerwca 1988 r. z późniejszymi nowelizacjami, Nowa Bazylejska Umowa Kapitałowa, opublikowana w czerwcu 2004 roku, która wejdzie w życie prawdopodobnie do końca 2006 roku.

⁹ Uchwała Zarządu Narodowego Banku Ukrainy z dnia 30 listopada 2004 roku „O okresowym podjęciu środków w działalności banków”.

kolejny potwierdziły brak należnego zaufania do ukraińskich banków komercyjnych i potrzebę podjęcia niezbędnych kroków w tym kierunku.

5. Wypracowanie efektywnego systemu ochrony depozytów bankowych. Fundusz gwarantowania depozytów ludności powstał w roku 1999, lecz rozmiar wypłacanych odszkodowań (w przybliżeniu równoważąc 430 euro¹⁰) jest znacznie zaniżony w stosunku do depozytów ludności oraz nieporównywalnie mniejszy w stosunku do poziomu unijnego (minimalnie 20 000 euro). Fundusz nie zapewnia należytej ochrony pieniężnych depozytów osób fizycznych.

6. Wzmocnienie kapitałowe ukraińskich banków komercyjnych. W obliczu nasilającej się konkurencji w wielu rozwiniętych gospodarczo państwach widoczna jest troska o kapitałowe wzmocnienie banków: dokonują się liczne fuzje i przejęcia. Liczba banków na Ukrainie w ostatnich latach ciągle się zmniejsza (por. tab. 1 i 2), jednak w całym systemie bankowym nadal funkcjonuje duża liczba banków o niskim poziomie kapitału własnego. W tabelach 1, 2 przedstawiono podział ukraińskich banków komercyjnych według wielkości ich kapitałów własnych w latach 1994–2004. Dane zawarte w obu tabelach odzwierciedlają słabość i bardzo niski poziom kapitalizacji ukraińskich banków, a także brak radykalnych zmian w sektorze ukraińskich banków komercyjnych.

Tab. 1. Zestawienie ukraińskich banków komercyjnych według wielkości kapitału własnego w latach 1994–2000
Structure of the Ukrainian banking sector by the level of bank's ownership capital over the 1994–2000 period

Rozmiar kapitału własnego banków komercyjnych, mln euro	Liczba działających banków komercyjnych						
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Ogółem	220	210	188	189	178	164	154
0–0,4	193	103	16	2	2	1	1
0,4–3	24	98	142	125	137	112	71
3–5	1	5	17	29	15	29	44
5–10	1	–	7	20	17	13	27
10–30	1	3	3	10	6	8	10
ponad 30	–	1	3	3	1	1	1

Źródło: Biuletyn Nacionalnego Banku Ukrainy, 10/2004, s. 153–154.

7. Poprawa jakości aktywów banków komercyjnych. Znaczny odsetek niespłacanych kredytów w ogólnej sumie kredytów wpływa negatywnie na wyniki finansowe banków, zagraża ich stabilności i w konsekwencji może doprowadzić do upadłości instytucji bankowych. Poprawa struktury i jakości aktywów, zarządzanie kredytami zagrożonymi i ich windykacja oraz tworzenie systemu rezerw celowych daje szansę poprawy sytuacji finansowej poszczególnych banków oraz powoduje wzmocnienie stabilności całego sektora bankowego na Ukrainie.

¹⁰ Według kursu Narodowego Banku Ukrainy z dnia 01.02.2005 roku.

8. Potrzeba podwyższenia poziomu jakości zarządzania bankami, wypracowanie efektywnych mechanizmów i instrumentów sterowania ryzykiem, planowania oraz strategii rozwoju, a także poprawa jakości usług bankowych.

Tab. 2. Zestawienie ukraińskich banków komercyjnych według wielkości kapitału własnego w latach 2001–2004

Structure of the Ukrainian banking sector by the level of bank's ownership capital over the 2001–2004 period

Rozmiar kapitału własnego banków komercyjnych, mln euro	Liczba działających banków komercyjnych			
	2001	2002	2003	październik 2004
Ogółem	153	157	157	159
0–3	38	42	31	14
3–5	54	55	63	54
5–10	37	37	36	59
10–20	16	16	17	17
ponad 20	8	7	10	15

Źródło: Biuletyn Nacionalnego Banku Ukrainy, 10/2004, s. 155–156.

Proces transformacji ukraińskiego systemu bankowego oraz jego dostosowywanie do standardów międzynarodowych tak ze względu na rozległość reform, jak i skalę trudności, jakie muszą pokonać ukraińskie banki, ma charakter niezmiernie skomplikowany. Oznacza to konieczność dokonywania wielu głębokich zmian w bankowości centralnej i komercyjnej. Realizacja wymienionych zadań niewątpliwie pociągnie za sobą zmniejszenie ogólnej liczby banków komercyjnych, ale jednocześnie podniesie jakość ich usług, bezpieczeństwo i konkurencyjność całego sektora bankowego.

W procesie transformacji systemu bankowego na Ukrainie należałoby bardzo uważnie obserwować i analizować tendencje rozwojowe w bankowości krajów Europy Środkowo-Wschodniej, zwłaszcza Polski, w zakresie dostosowywania ich systemów bankowych przed akcesją do Unii Europejskiej. Polska – jeszcze jako kraj aspirujący do członkostwa w Unii Europejskiej, w ciągu ostatnich kilkunastu lat dokonała ogromnego postępu, dostosowując swój system bankowy do standardów i wymogów unijnych. Ukraina dopiero zaczyna iść w tym kierunku i polskie doświadczenia mogą okazać się dla niej bardzo korzystne. W świetle tego trzeba odpowiedzieć na pytanie, czy systemy bankowe w Polsce i na Ukrainie są ze sobą w odpowiednim stopniu porównywalne i czy dopuszczalne byłoby wykorzystanie doświadczeń polskich w sytuacji ukraińskiej. Chodzi o systemy bankowe dwóch sąsiadujących ze sobą krajów, różniących się jednak pod względem osiągniętego poziomu rozwoju gospodarczego. Polski system bankowy jako system bankowy państwa postsocjalistycznego przeszedł radykalne zmiany, które na Ukrainie dopiero się rozpoczynają. Transformacji polskiego systemu bankowego towarzyszyły: wprowadzenie nowego prawa bankowego, określenie nowego statusu i funkcji banku centralnego, dokapitalizowanie i konsolidacja ban-

ków komercyjnych oraz zmniejszenie ich liczby, dopuszczenie na rynek banków zagranicznych, umożliwienie konkurencyjnej działalności na rynku bankowym, zmiana strategii banków, radykalne przeobrażenia techniczno-technologiczno-organizacyjne, doskonalenie jakości usług bankowych.

Należy podkreślić, że systemy bankowe w Polsce i na Ukrainie są zbliżone do siebie pod względem dominacji banków na rynku finansowym, zwłaszcza banków uniwersalnych, a więc model bankowości jest w obu krajach podobny. Porównywane sektory bankowe różnią się natomiast siłą kapitałową banków komercyjnych. Według stanu na 30.09.2004 roku fundusze własne sektora banków komercyjnych w Polsce (57 banków) wynosiły 9054 mln euro¹¹, gdyż w tym samym okresie fundusze własne ukraińskich banków komercyjnych (159 banków) stanowiły 1659 mln euro.¹² Wzmocnienie polskiego sektora bankowego odbywało się w drodze prywatyzacji, konsolidacji (fuzje i przejęcia), dokapitalizowania banków oraz upadłości najsłabszych banków, najczęściej niewielkich kapitałowo. Największe natężenie procesów konsolidacyjnych w polskim sektorze bankowym nastąpiło w latach 1999–2002. Zmiany zachodzące w ciągu ostatnich lat w gospodarce i sektorze bankowym Ukrainy pozwalają prognozować, że fuzje i przejęcia niedługo zaistnieją także w ukraińskiej bankowości. Zwiększenie krajowego kapitału bankowego, łączenie małych banków oraz ich przejmowanie przez banki duże będzie w najbliższych latach zadaniem pierwszoplanowym.

Drugą istotną różnicą jest udział kapitału zagranicznego w ukraińskim i polskim sektorach banków komercyjnych (por. tab. 3 i 4). W wypadku Polski udział ten jest jednym z największych w Europie.

Według stanu na koniec września 2004 roku w polskim sektorze bankowym zaangażowani byli inwestorzy z 16 krajów, przy tym najwięcej zainwestowały instytucje niemieckie (1436,9 mln zł), amerykańskie (1193,5 mln zł), belgijskie (1191,6 mln zł), holenderskie (692,3 mln zł) oraz irlandzkie (514,1 mln zł). Fundusze banków kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych stanowiły blisko 3/4 funduszy, a aktywa nieco ponad 2/3 aktywów sektora bankowego. Banki te zgromadziły 63% depozytów podmiotów niefinansowych i udzieliły 68% kredytów netto.¹³

Ekspansja banków zagranicznych na polskim rynku finansowym ma swoje pluse, np. w postaci zasilenia kapitałowego banków, sanacji banków w trudnej sytuacji finansowej, importu nowoczesnych technik i technologii, strategii i metod zarządzania bankiem, co nie było bez znaczenia podczas dostosowywania się sektora bankowego w Polsce do standardów Unii Europejskiej.

¹¹ Sytuacja finansowa banków w okresie styczeń–wrzesień 2004 r. Synteza, NBP, Warszawa, grudzień 2004 (dokument pobrano na stronie www.nbp.pl).

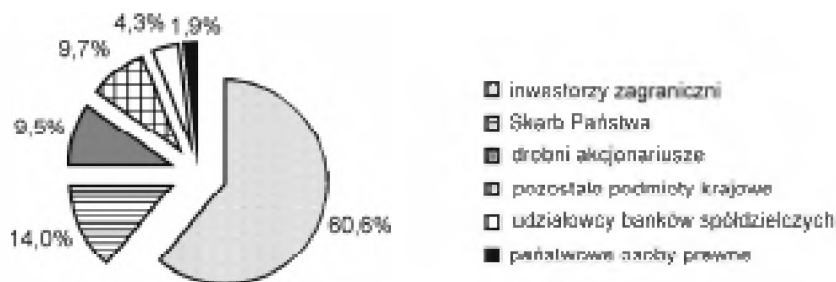
¹² Podstawowe wskaźniki działalności banków Ukrainy, „Wisnyk Nacionalnogo Banku Ukrainy”, 11/2004, s. 68.

¹³ Sytuacja finansowa banków w okresie styczeń–wrzesień 2004 r. Synteza, NBP, Warszawa, grudzień 2004, s. 6–7 (dokument pobrano na stronie www.nbp.pl).

Tab. 3. Liczba banków komercyjnych w Polsce z wyszczególnieniem grup według udziału w kapitale zakładowym
Number of commercial banks in Poland

Wyszczególnienie	Liczba banków (bez banków w stanie upadłości i likwidacji)				
	2000	2001	2002	2003	30.09.2004
Banki komercyjne, z tego:	74	71	62	60	61
z przewagą kapitału państwowego, z tego:					
– stanowiące bezpośrednio własność Skarbu Państwa	7	7	8	7	7
– stanowiące pośrednio własność Skarbu Państwa	3	3	3	3	3
z przewagą kapitału prywatnego, z tego:					
– kontrolowane przez inwestorów polskich	4	4	5	4	4
– kontrolowane przez inwestorów zagranicznych, z tego:					
ze 100% udziałem kapitału zagranicznego	67	64	54	53	53
oddziały instytucji kredytowych udział funduszy własnych banków kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych w sektorze banków komercyjnych, %	20	16	7	6	7
	47	48	47	47	46
	18	18	23	24	23
	–	–	–	–	1
	81	84	82	81	79

Źródło: Sytuacja finansowa banków w okresie styczeń–wrzesień 2004 r. Synteza, NBP, Warszawa, grudzień 2004.

Rys. 1. Struktura własnościowa banków w Polsce (stan na 30 września 2004 roku)
Structure of banks' proprietary in Poland (of 30 September 2004)

Źródło: Sytuacja finansowa banków w okresie styczeń–wrzesień 2004 r. Synteza, NBP, Warszawa, grudzień 2004.

Jednakże tak duża obecność kapitałów zagranicznych na polskim rynku usług bankowych nieuchronnie implikuje pytania o przyszłość banków z kapitałem krajowym, zwłaszcza tych o charakterze regionalnym i lokalnym. Kwestia ta pozostaje, jak wiadomo, przedmiotem burzliwej dyskusji, przy tym pytanie najczęściej dotyczy optymalnej skali tego udziału. Zwłaszcza prof. Władysław Jaworski nieustannie podkreśla niedocenywanie roli polskich banków komercyjnych dla sa-

modzielnosci gospodarczej kraju oraz zbyt liberalny stosunek do dzialalnosci bankow zagranicznych. Jego zdaniem likwidacja polskiego sektora bankowego oznacza rezygnacje z suwerenności w polityce gospodarczej:

1. Działalność banków będzie się odbywać zgodnie z potrzebami zagranicznych akcjonariuszy; będą finansowane tylko takie przedsięwzięcia, które nie konkurują z interesem tych akcjonariuszy.

2. W przypadku zjawisk kryzysowych banki zagraniczne mogą pozbawić polską gospodarkę środków i przekazać je do innych krajów.

3. Narodowy Bank Polski nie będzie mógł efektywnie oddziaływać za pomocą instrumentów pieniężnych na banki, gdyż ich płynność będzie zależała od banków-matek.¹⁴

Tab. 4. Liczba banków komercyjnych na Ukrainie z wyszczególnieniem grup według udziału w kapitale zakładowym
Number of commercial banks in Ukraine

Wyszczególnienie	Liczba banków (bez banków w stanie upadłości i likwidacji)				
	2000	2001	2002	2003	30.09.2004
Banki komercyjne, z tego:	154	153	157	157	159
z przewagą kapitału państwowego,					
z tego:	2	2	2	2	2
– stanowiące bezpośrednio własność Skarbu Państwa	2	2	2	2	2
z przewagą kapitału prywatnego,					
z tego:	152	151	155	155	157
– kontrolowane przez inwestorów ukraińskich	121	130	135	136	138
– kontrolowane przez inwestorów zagranicznych, z tego:	31	21	20	19	19
ze 100% udziałem kapitału zagranicznego	7	6	7	7	7
udział kapitału zagranicznego w funduszach własnych wszystkich banków komercyjnych, %	13	13	14	11	10

Źródło: dane NBU, www.bank.gov.ua

Częściowe zniesienie przez NBU w 1998 r. barier uczestnictwa kapitałów zagranicznych w ukraińskim sektorze bankowym było krokiem w kierunku zwiększenia jego napływu na rynek ukraiński. Banki z kapitałem zagranicznym do niedawna nie stanowiły konkurencji dla banków ukraińskich nie tylko z racji ich niewielkiej liczby i usytuowania głównie w Kijowie, ale także z powodu strategii, wykluczającej angażowanie się w miejscowe ryzyko, zwłaszcza po kryzysie rosyjskim z sierpnia 1998 i spektakularnych bankructwach Gradobanku, Banku „Słowiański” i Banku Ukraina. Dalsza liberalizacja przepływu kapitałów zagra-

¹⁴ W. L. Jaworski [red.], *Banki w Polsce: wyzwania i tendencje rozwojowe*, Poltext, Warszawa 2001, s. 103.

nicznych prawdopodobnie przyciągnie zagraniczne banki, co spowoduje wzrost konkurencji na rynku usług bankowych. Przykładem jest Raiffeisenbank Ukraina, który w 2002 roku jako pierwszy bank zagraniczny w historii ukraińskiej bankowości zajął ósme miejsce w grupie największych banków Ukrainy (według stanu na 01.10.2004 nadal posiada ósme miejsce¹⁵). Banki zagraniczne wyróżniają się wśród banków krajowych wyższymi kapitałami własnymi, profesjonalizmem, doświadczeniem, wysokim poziomem zarządzania. Mogą więc stanowić poważne zagrożenie dla ukraińskich banków, nawet działających na skalę ogólnopolską (tzw. banków „systemowych”), proponując klientom większe i tańsze pożyczki, bezpieczniejsze lokaty bankowe, wyższy poziom obsługi, łatwiejszy kontakt z partnerami zagranicznymi. Możliwość pozyskania tanich środków ze struktur macierzystych przy niskim oprocentowaniu kapitałów na światowym rynku pozwala bankom z kapitałem zagranicznym uzyskać istotną przewagę nad konkurującymi bankami Ukrainy.

Zarazem jednak konkurencja w sektorze bankowym jest zjawiskiem pozytywnym. Jest ona jedną z sił napędowych rozwoju systemu bankowego. Wśród pozytywnych skutków napływu kapitału zagranicznego na ukraiński rynek finansowy należy wyodrębnić:

- wzrost zagranicznych inwestycji w gospodarkę krajową (bezpośrednio w ukraiński sektor banków komercyjnych oraz pośrednio w realny sektor gospodarki ukraińskiej poprzez kredyty i pożyczki banków z kapitałem zagranicznym);
- możliwości pozyskania tańszych środków kredytowych dla ukraińskich pożyczkobiorców;
- wprowadzenie w ukraińskich bankach komercyjnych współczesnych technologii elektronicznych i informatycznych umożliwiających podwyższenie poziomu obsługi klientów oraz rozwinięcie oferty produktów bankowych;
- sprzyjanie dostosowywaniu zasad działalności ukraińskich banków komercyjnych do międzynarodowych standardów bankowości.

Rola podmiotów zagranicznych w ukraińskim sektorze bankowym jest obecnie trudna do przewidzenia. Dużo będzie zależało od wyboru przez władze kierunku dalszych przemian społeczno-gospodarczych, a zwłaszcza od zdecydowanego opowiedzenia się za wyborem opcji proeuropejskiej oraz konsekwentnego wdrażania sprawdzonego w demokracjach zachodnich modelu gospodarki rynkowej. Biorąc pod uwagę doświadczenia Polski, należałoby jednak unikać bardzo wysokiego poziomu kapitału zagranicznego i nie dopuszczać, aby kapitał ten całkowicie zdominował tak ważny segment rynku finansowego kraju, jak sektor banków komercyjnych.¹⁶

¹⁵ *Struktura aktywów banków Ukrainy*, „Wisnyk Nacionalnogo Banku Ukrainy”, 12/2004, s. 37.

¹⁶ Zob. W. L. J a w o r s k i [red.], *Współczesny bank*, Poltext, Warszawa 2002, s. 82.

Podsumowując, trzeba odnotować, że ukraiński system bankowy będzie podlegać dalszym procesom rozwojowym. Zdaniem autorki, jest on „zdany” na zachodnie standardy bankowe, a doświadczenia innych krajów mogą służyć jako ważne źródło wiedzy i inspiracji przydatnych w konstruowaniu systemu bankowego Ukrainy. Jednocześnie należy pamiętać, że nie można ich traktować jako uniwersalnego wzorca lub gotowej recepty na zbudowanie systemu, który byłby nie tylko silny i stabilny, ale przede wszystkim dostosowany do potrzeb i wymogów rozwijającej się gospodarki. Analiza funkcjonowania obcych systemów bankowych jest bardzo ważna, pozwala lepiej ocenić ukraiński system bankowy, poznając przy tym jego słabości i doceniając zalety. Dlatego też Ukraina powinna zwrócić szczególną uwagę na doświadczenie zmian w polskim systemie bankowym, aby znaleźć lepsze rozwiązania oraz uniknąć błędów i zagrożeń procesów transformacyjnych.

SUMMARY

Reforming of Ukrainian economy, especially of its banking system, has begun a new stage in development of a banking in the country. The article deals with the problems of development of banking system in Ukraine in a context of the Ukrainian strategy of the European integration. The author of the article presents the strategic purposes of development of banking system in Ukraine and the main tasks which will face to Ukrainian banking system during its further development. The problem of strengthening and growth of the capital of the Ukrainian banks and a problem of their competitiveness are analysed. The article also presents the main problems connected with the usage of the Polish experiences during transformation of banking system in Ukraine.